

Oglas, prijeosnica itd.
tiskaju i računaju se na temelju
običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojnik, oglase itd.
čiju se naputnicom ili poželj-
nim post. štedionice u Beču
na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe važe točno oz-
naciti ime, prezime i najbolju
poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi,
neka to javi odgovarivačtu u
otvorenom pismu, za koje se
ne plaća poštarnica, da se iz-
vara napisje „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Nužna obrana.

Poznato je, kakve se krvice događaju našemu hrvatskom i slovenskom narodu u Istri u svih granah javne uprave. Njegov jezik se ne postavlja u javnih uredi; potrebitih školak neće da mu se ustraja; čak i u crkvh nastoji se zatreti svaki trag njegovu jeziku. I materijalno hoće se, da se ga uništi. Proširenja izbornoga prava, niti čistili izbora neće se, da se priupisti.

Postupku sa hrvatskim i slovenskim narodom u javnosti, odgovara i postupak sa saborskem manjinom, sa hrvatskim i slovenskim zastupnicima u saboru.

Njih se buni kad govore jezikom svojim i svojim brača, velike većine pučanstva pokrajine. Njim se nedovoljava čitati predloga ni upita u hrvatskom ili slovenskom jeziku. Na njihove prigodne predloge tečajem razprava ne uzima se nikakvu obziru, kao da nebi ni postavljeni bili.

Predsjednik izjavlja u nekih prilikah, da nepozna hrvatskoga jezika i kad bi ga poznao, da bi ga morao ignorirati. Iako mu kada na tun padne, da dade glasovati o kojem hrvatski postavljenom predlogu, prieći ga u tom saborska većina.

Što se u nijednom zakonodavnom tielu na svetu nedogadjia, to se događaju u istarskom saboru, naime to, da se saborskih članova manjine, skoro jedne trećine zastupnika, ne bira ni za tajnike, ni za revizore, ni u nijedan saborski odbor.

Proti takovom postupku tuže se zastupnici našega naroda već jedno 20 godina u saboru i izvan njega. Taj postupak poznat je javnosti i c. k. vlasti.

Zastupnici manjine kušali su već na sve moguće načine, kako da se taj postupak na bolje okrene. Oni su nekoliko put ostavili sabor ili u obće u njih niti nestupili. Oni su, svoje doba, poduzeli neke korake također sa svojom braćom iz Trsta i Goričke. Oni su se svojedobno obratili također na svoju braću u Dalmaciji i u Kranjskoj, da im bar neizravno pomognu. Njihove pritužbe često su se i u zastupničkoj kući carevinskoga veća. Te njihove pritužbe i opravdane zahtjeve poznati i mora poznati također i zemaljska i središnja c. k. vlast, što putem svoga povjerenika u sabor, što putem javnosti, što također inace.

Vodili su se također dogovori između predstavnika saborske većine i predstavnika saborske manjine. Ali većina neće da popusti niti najčeđnjim zahtjevom manjine.

Neke, već pute rekao je predstavnik c. k. političke oblasti u Trstu, da on preuzeima posredovanje između jedne i druge stranke, ali o uspjesilj njegova posredovanja nezna se ništa, pače izkustvo kaže, da nije ni on dosegao nikakva uspjeha od svojih miljenika i sticenika.

Dva deset godišnjina, upravo Jobova ustrpljivost manjine prevršila je!

Gospodan od većine, koja su ljeti prošle godine obećavali, da će u odboru izabrati

i članove manjine, koja su ta obećanja opetovala zadnjih dana decembra prošle godine — i sada su prezreli zastupnike hrvatskog i slovenskog naroda kod izbora u odbore.

Oni su šuteć progutnuli tu krvicu u prvoj sjednici. U drugoj sjednici dali su izražaja čuvstvu pograženih načela svakoga parlamentarizma.

To kuo da je iznenadilo gospodu od većine, pak su se neki miroljubiviji stali dogovarati sa članovi manjine. Hipni uspjeh pogovora bio je taj, da se je druga sjednica sporazumno izmedju obje stranaka naglo zaključila, i to u svrhu, da se uzmognu oba kluba, svaki za se, pogovoriti i onda medjusobno kakav sporazumak doseći.

Klub većine brzo je svršio svoj posao, odgovoriv manjini sa odlučnim ne, naime, da ju ne bira u nikakav odbor.

U trećoj sjednici — koja je trajala 8 sati — poslužili su se članovi manjine svih onih sredstava, koja im daje na razpolaganje saborski pravilnik: prisiljeni, i nužno su se branili.

Na temelju § 21. pravilnika postavljaju su predloge, da se po predsjedniku postavljene molbe u cijlosti pročita; na temelju § 29. u savezu su § 35. zahtjevali su, da se predložene osnove u cijlosti pročita; na temelju §§ 28. i 31. u savezu sa § 35. tražili su, da se izvještaji saborskih odbora smetnu sa dnevnog reda (pošto isti ne bijaju porazdijeljeni među saborske članove), da se napišu ili bud kako pomnože i razdiele 24 sata prije razprave članovom sabora i onda tekar postave na dnevni red.

Kod svih raznih glasovanja postavljaju su predloge, i to na temelju § 48. da se glasaju po imenih.

Kod svih točaka dnevnoga reda, govorili su koliko su mogli, al redovito mogao je govoriti samo jedan, jer je zastupnih Benatti kod svake točke razprave, odmah posle prvegovornika, postavljao predlog na zaključak razprave i većina takav predlog prihvata.

Gospoda od većine htjeli su se poslužiti nasiljem. Kad je zast. Andrijević čitao svoju, hrvatski postavljenu interpelaciju, hrvatskim jezikom, tad su oni okobilji predsjedničku stolicu. Prisjednik Cleva činio je „fintu“ kao da nješto čita. Za nekoliko minuta isao je i on k predsjedniku i predao mu tobož pročitan spis, a gospoda od većine dizali su ruke, kao da glasuju. Tu nedostojnu igru, to tobožje čitanje i glasovanje, nisu članovi manjine tako reku ni opazili: nisu mogli ni misliti, da može član zemaljskoga odbora čitati nješto i sabor razpravljati, dok jedan član sabora (Andrijević) čita, kako ima pravo, svoju interpelaciju. Jedva kašnje su doznali, da je prisjednik Cleva tobož čitao izvještaj o cesti Cres-Osor-Lošinj, i da je većina o njem glasovala, pošto se je reklo, da je predsjednik izjavio, da se daljnja točka dnevnoga reda, V., smeće sa istoga, i opazio, da drugi prisjednik Chersich hoće da čita izvještaj o VI. točki.

Dva deset godišnjina, upravo Jobova ustrpljivost manjine prevršila je!

Gospodan od većine, koja su ljeti prošle godine obećavali, da će u odboru izabrati

svoja mjesto — na poziv predsjednika za jedno glasovanje, potaknuto po dr. Dinku Trinajstiću. Dobio je pak rieč dr. Luginja i govorio talijanski kakvu uru. Protiv volji većine predsjednik ga je pustio govoriti. Govorili su pak Bartoli, Stanger, dr. M. Trinajstić, povikivali skoro svi zastupnici s jedne i druge strane, predsjednik — i dakkao galerija. Končano Dinko Trinajstić pitao redovito rieč, da stavi formalan predlog, al mu se je neda. Većina skoči k predsjedniku, obkoli ga, a Chersich tobož čita nješto. Htjelo se je obnoviti nasilje od prije. U tren oka skoči dr. Dinko Trinajstić k sredini predsjedničtvu, razdvajaju rukama s jedne i s druge strane talijanske zastupnike, i zahtjeva pravilnikom u ruci rieč. Taj hip skoči k predsjedničtvu i drugi zastupnici manjine, i zastupnici jedne i druge stranke su si u ūak, kao da se hoće potući. Predsjednik bled, diže sjednicu. Poslije opetovnoga otvorena, napsutila je većina nasilje, koje je silom, kako je i moralno biti, bilo zapričeno.

I to, postupak dr. Dinka Trinajstića, bila je nužna obrana.

Gospoda od većine, ujedno sa predsjednikom, preziru, mrze naš hrvatski i slovenski jezik, a tim i naš hrvatski i slovenski narod. Oni već toga ni netraje. Oni mrze i preziru govor, jezik naših zastupnika, a i nje same. Oni bi naše zastupnike i u nasilju htjeli uništiti. Nasi zastupnici su prisiljeni braniti se, nužno se brane.

Pri tom ne zaboravljaju na biedo pučanstva. Oni su postavili već do sad predlog, jedan za podrpu u biedi, za obće koristne javne gradnje i drugi za podrpu vinogradarom.

Istarski sabor.

U Puli, 22./10. 1903.

III. sjednica (6).

O pošumljenju Krasa.

(Nastavak)

Točka XVI. dnevnoga reda u obračun odbora za pošumljenje Krasa za god. 1902.

Zast. Mandić: Visoki sabore!

Odmah su na uvodu izjavili, da će članovi

saborskih ove strane visoke kuće glasovati proti predloženom nam obračunu odbora za pošumljenje istarskoga Krasa.

Postupak naš obrazložiti će u kratko.

Dugi niz godina djelovale su razne komisije

i ankete, dok su sastavile obće načrt za

pošumljenje istarskoga Krasa. Te su komisije

i ankete pojele toliko novca, da bi se

bilo dan novcem pošumljeno jedan dobr

dio našega krščivog i pustoga Krasa.

Pošto bješa napokon svršen taj ob-

čeniji načrt, začelo se je provadjati ga

sad ovako sad onako, ali većinom tako,

da narod provadjanjem toga načrta ne-

mogao bi zadržavati. Kod provadjanja

toga načrta nisu se Šumske oblasti, koje

su ga imale provadjali, te zašumljivali

jedan dio našega Krasa, obazirale na želje,

potrebe i molbe pučanstva.

Pošumljivalo se obično tamo, gdje se

narod nije želio, gdje se narodu time

štetilo, dođim se nije pošumljivalo n. p.

na istoj poreznoj občini, gdje bi se bilo

narodni time pomoglo, a pomoglo bi se

bilo i naravi samoj.

Nije se nikada obaziralo na želje pu-

čanstva onoga mjesto, gdje se je htjelo

pošumiti, nego po onoj poznatoj kod nas,

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vradaju

i epodpisani ne tiskaju, a

nefrankirani ne primaju.

Predplata se poštarnicom stoji

10 K. u obć. } na godinu

5 K. za sefice } ili 5 K. — odn. K. 250 na

pol godine.

Izvan carine više poštarnica.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. zao-

stali zo h. kol. u Puli, toli

izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se

u Taksari J. Krmotić i dr.

(Via Sisenna), kamo neka se

naslovjuju sva prima i pred-

plate.

da je svako kopito za svaku nogu, htjelo se je bez obzira na želje pučanstva pošumljivalo sva po istom kalupu.

Pošumljivalo se često dio pašnjaka, za koji je nadol molio, da mu se pusti, da može taj gojiti stocarstvo, napose ovce; pa da se zašumi u blizini iste plohe, istoga kompleksa dio drugi, koji nije mogao narodu služiti i koji nije bio prikladan za drugu kulturu.

No oblasti se niste na to obazirale i pošumljivale su onde, gdje narod nije želio, gdje je narod našao koristi za drugu kulturu. Zašto se tako radilo?

Oblasti su zašumljivale tamo, gdje su znale, da će pošumljenje uživati brzo plodove, da će se stabalca brzo uhvatiti i da će za kratko vreme imati bujan gaj, kako bi se onda moge pohvaliti pređi svojim poglavarima liepim usjelom.

Mnoga su mesta u istinu krasna, ali je pitanje, da li je to za samu stvar koristno, da se pošumljuje predjeli, koji su narod za drugu kulturu potrebuju.

Kazali će se, kad bi se oblasti držale zahtjeva ili molba pučanstva, da se nebi istarski kras pošumio.

Znam, da je narod u tom pogledu vrlo konservativan, te nebi dao pošumljiti komad zemljišta, ma da je prikladno, da mu samo za nekoliko dana prehrani stado, ali oblasti bi ipak morale barem pravedne želje pučanstva užimati u obzir.

Ja sam, gospodo moja, putujući ovomo govorio se strukovnjakom o našem krušu, koji mi je rekao, da se u obće dade još svuda pošumljiti, da se nadje još svuda među kamenjem grudu zemlje, u koju bi se dalo zasadić stabalce, koje bi taj uspjevalo. Ali sada da je skrajnje vrijeme, jer da će što kruša, što vjetrovi raznesi i ono malo zemlje, pak će biti prekasno za pošumljenje. Oblasti bi dakle bile zvane, da pošume najprije tamo, gdje je skrajnji čas, t. j. tamo, gdje ima još i malo zemlje te bi moglo stabale uspjevati, a morale bi narodu pustiti zemljište potrebne za pašnjake i druge kulture.

U tom obziru imali smo svi pružajući razni stranai Istre, da se narodu pošumljuju najpotrebitiji predjeli uz sama sela.

Tako su se stanovnici Male Učke tužili, i bili sami u Trstu, kod oblasti tužiti se, da im se pred samim kućnim vratima pošumljuje, da im i same puteve zagradjuju i pošumljuju.

Taj se pružali privremeno zadovoljili i odustalo se od pošumljenja, ali kasnije pošumljiti će se uzprkos želji i molbi njihovih i one dielove.

Imamo nadalje, molba iz Bresta pa iz obćine Berese-Mošenice, kojima mole — jer je veći dio, opredijeljen za pošumljenje, sami pašnjaci, da im se barem dio ostavi, da mogu pobirati potrebljivo mirisno bilje (kus).

Na sve to se oblasti malo obziru, te se pošumljuje po stalnom načelu bez obzira, da li to koristi ili ne dotičnom pučanstvu i samoj stvari.

Gospoda od oblasti hoće pod silu, da oni pusti pošumljivati, a ne pitaju da li će narod moći od samih Šuma živiti. Tim postupkom oblasti otimaju pučanstvo za uvjek sredstva za moralni i materijalni razvoj te ga puštaju u biedi.

Iz svega rečenog opetujem, da mi članovi manjine ovog sabora iz navedenih razloga neće glasovati, da se odobri predloženi obračun za god. 1902. odbora pošumljenje Krasa.

Zast. Laginja. Smatram za svoju dužnost, ovđe nekoliko rieci progovoriti.

u podkriepu onoga, što je izjavio poštovani moj drug Mandić.

Vama je poznato, da ako ima jedan narod u Evropi, koji ljubi šumu i gora, to je sigurno narod slavenski, navelastio narod hrvatski.

Mogao bi samo spomenuti, kako sila božja pjesama u našem jeziku opjeva šumu i goru davno prije nego su nastale komisije za pošumljenje Krasa. (Galerija buči, predsjednik opominje) i davno prije nego li su stali vlasti misliti na to, da se zagađi naš put ili bolje reći, opustili Kras. „Lipa moja gorice zelena“ tako pjeva Hrvat, kad god vidi dva stabala u blizini svojoj: „Lipa moja gorice zelena — U njoj mi je trava povaljena — Travo moja, što si povaljena“. — Ili druga pjesma:

„Ja usadil vitu jelu u kamenju u gori — I do nje dva bosiljka.“

Onda imamo pjesmu, koja prispodablia visoka stabla i borove s junacima i djevojkama našega naroda. Imo n. pr. pjesma:

„Dva su bora na poredno rasta — I med njima tankovita jela — To ne bila dva bora zelena — Već tu bila dva brata Jaksić — I njihova sestrica Jelica.“

Vidite, gospodo, kako nam je blizu pri srcu ime Jelino!

Zelena gorica, to je, gospodo moja sastanak o Gjurjevu dangu naših narodnih junaka — hajduka proti Turčinu:

Jurjev danak hajdučki sastanak — Jer je gora zelenila listom.“

Tako bi mogao još mnogo spomenuti o zelenoj gorici, o junacima, o hajducima narodnim, koji su govorili i život svoj gubili za krst častni i slobodu zlatnu.

Vi sigurno znate onog našeg Čengića Agu, koga ste valjda barem u talijanskom prevodu čitali. Spominjete se, kako u gori zelenoj k junakoj četi dolazi u crnoj manjici svećenik, koga prati sa zapada sunce i glas zvona predhodnika ovna. I ovdje se opisuje i gora i šuma, te šumoviti predinci.

U obće svim plemenitijama i u poviesti poznatih krajevi, gdje se slave veliki čini našega naroda, svi su šumom obrašteni. Šuma je narodu upravo srcu prilegla. Jedna od žalostnih naših Epeope odigrala se u Petrovoj gori, koja je još i danas tako guta, da kroz nju nemože niti ptica proći.

Iz ove malo rieči, što sam rekao, vidi se, da naš narod ljubi goru, ljubi njezin hlad, dapače naša narodna pjesma ide tako daleko:

„Velebite sumovito stjeće — Ljubim tvoje to gole kamenje — Ljubim tvoga iz gorice vuka — I onoga lječkoga hajduka“ ili:

„Oj ti vi, vi Velebita — Ti našeg roda diko, — Zivila premila — Ti našeg roda diko.“

Kad je svemu tomu tako, onda, visoki sabore, neimaju razloga, da se govoriti da se siluje nepristojnim rekao biti načinom, naš narod na umjetno pošumljenje Krasa.

Naš narod nije Krasa učinio, nego je došao u goru i u koliko je tu šumu našao, ne samo da ju je sačuvao, kakva je bila, nego možemo stalne dokuze na vesti, da je naš narod i šumu vrlo dobro sačuvao.

Kad tomu nebi bilo tako, onda nebi bilo istina, što su znanstvenici c. k. vlade prije više godina našli. Konstatirati ovde, da se uza sve siromastro puka, uza svu nevolju našeg hrvatskog naroda, našla u Istri prasutina t. j. šuma, u kojoj ljudska sjekira nije nikad bila.

Kod ministarstva poljodjelstva u Beču u predsjednici odjela, koje se bavi šumama, možete naći sliku: „Uhrwald in Istrien“. Ta je prasutina u občini Vepričkoj, gdje ima ljudi, koji gladoju i kojima bi dobro stalo, da mogu boljim dijelom unovčiti svoju šumu.

Uza svu tu nevolju naroda našao se je, kažem, komad šume, gdje još ljudska sjekira u šumu nije došla.

Mogao bi dozakrat, da što je bio pred 40 godina i više pusti Kras, kuda su jurili ljudi vjetrovi i zimske bure, tada danas ima lepih šuma.

Pozivam se u tom pogledu naročito na predicile kastavskе občine, koji su pred 40 godinama bili sasvim pusti, a danas imu lepih šuma.

Posumljivanje, o komu ja govorim, učinio je narod sam vlastitim nagonom, vlastitim energetijom i vlastitim djelom i

stradanjem. Zašto? Jer je ona občina u vremenu mudrim načinom uprave popuštača občinsku zemljišta uz neznačajne srode pojedinim občinama, koji su si to onda zagradili. Svak takav občinar, koji je zagradio komad občinskog zemljišta, postao je tako dobrovoljni lugor toga prostora, te iz pustoga Krasa sebi izvezlo šumu, koja, ako ništa drugo, čini mu udoban hlad za drugo zemljište, te koja će po vremenu nositi lepou korist.

To je krasan dokaz, da ima jedan način pošumljenja Krasa, gdje netreba ništa trošiti, nikakve sile činiti i plaćati lugare, a ipak se posve postigne svrha u mnogo prije, nego umjetnim pošumljivanjem.

Gdjegod narod želi da pojedincu dobije i sebi ogradi jedan dio takozvane komunale, občinske bi oblasti morale u tom smjeru pogodovati, i morale bi na radu dati za male novce, da sebi ogradi stanoviti dio prostora i iz toga učini sebi šumu.

Imademo — kako je poznato — posebni organ za pošumljenje našega Krasa, koji se naziva komisija za pošumljenje Krasa.

Mi nismo od onih ljudi, visoki sabore, koji nebi priznali ono, što je prava priznati. Niti poštovani drug Mandić, koji se je izjavio, kao što ću se morati i ja, proli tomu, da se prime do znanja načelnika komisije, nije izjavio absolutnu protimbu proti pošumljenju. Ako ima pogreska u ciljem djejanju, pogreska sastoji se poglavito u tom, da država, koja troši milijune za podupiranje raznih željeznica, za podupiranje Lloyd-a, koji nedaje niti svojim akcionerima ono, što bi morao dati, kažem ta država, koja takođe podupire ta velika kapitalistička duzeća, na zadaću pošumljenja Krasa, troši tako iluzornu sredstva, da se cesta stvar mora više smatrati jednom igrajom nego li vlade dostojnom zadaćom. Austrija bi morala milijune trošiti na pošumljenje Krasa, a ne kukevalnih 56.000 foru na godinu.

Treba trošiti milijune, da se pošume pusti krajevi, koji čine šumu protimbu između Istre visoke, gornje i zapadne.

To su predjeli, koji danas nedaju živiti nego jednom narodu, koji živi od stradanja, a to je narod hrvatski.

Da, da je to lepša zemlja, da je više ploda i naravskih proizvoda, nebojte se, bilo bi već na Krasu i Talijana i dosta Židova, koji bi isplijali narodnu privredu. Tako je sam čist narod, koji, kršćanski odgojen, živi više od milosti božje i u vjeri u svoju budućnost nego od kruha i od pomoci sa strane vlade. Pa kad bi bilo na razpolaganje u deset godina i 10 milijuna forinta, to bi bio samo 701 dio godišnjeg proračuna ove strane države. Ipak i taj neznačajni dio donio bi u 20, 30 godina dobrih posledica za ovu pokrajinu, učinio bi iz nje rai zemaljski. Jer da je gornji Kras kako bi trebalo zašutjen, da je na njemu viša šuma, kako su sada krsi i pusti vrleti, ne samo, da bi oni dočekli bili jedno od najprodovitijeg tla, nego bi bili u najplementitiji element za privredu. Ako se u takozvanim dolcima zasiće dobar plod pašnici, potaknalo je izkušto, da je u redovitoj godini, kad neima suše, pačnica teža, nego li je najbolja banatska. Ali bili bi i druge posledice od neizmjerne važnosti, kad bi bio zagajen cijeli istarski Kras. Ona bi srednja i zapadna Istra bile rai zemaljski, jer vjetrovit, koji danas skode cijeloj pokrajini, i ruše veće stare hrastove, ti bi prestali, i onda bi se po naravnim zakonima razdielili s jedne strane gibanje zraka a s druge padanje kise s oblaka. Tako bi doslo, da nebi trebali topova proti tuci, jer nije nebi ni bilo, budući da bi jednomjerno bila razdieljena munjevna šila, koja se nalazi u zraku, to bi mjesto tuče padala kista na ove krajeve Istre. Ali, visoki sabore, kad bi imali i ta izdlašna sredstva, od vlade na razpolaganje, nastalo bi isto pitanje, koje nas i danas zanima. To je pitanje, kako da se vrši to pošumljenje Krasa?

Tu će biti suglasan s onim, što je rekao moj poštovani drug Mandić, da naime sustav provadjanja, način, kojim se to čini, nije razložit, gresci proti logici u mnogo pogledu, izaziva veće troškove nego li su uspjeli, koji se daju vidjeti. Način provadjanja nije uvjek pravi. Ljudi su ljudi pak i u toj stvari kako i svrgaju drugdje. Ipak mi se čini, da se sustav pošumljivanja javnoga mišnja, koji zaliže vlasti u cijeloj našoj upravi, vrši i ovđe.

Posumljivanje, o komu ja govorim, učinio je narod sam vlastitim nagonom, vlastitim energetijom i vlastitim djelom i

Misli se, ako seljak kože svoju misao da fa nevlja nista, iako je i najpametnija, da se mora zavrći. To se ne događa samo u ovom pitanju, nego n. pr. u komisiji kod odlučivanja novih luckih radnja.

I ljudi, koji su u dotičnom kraju odgojeni, koji su od svojih prvih nogu gauzili more uz obalu, koji već znaju, koji su vjetrovi najpogibeljniji, koji najviše dodjavaljaju dosledno tomu, koji kraj i u kojoj daljinu bi se morao zaštititi od vjetra rečenim lukačim radnjama, takovi ljudi kažu svoje mišnje, ali slavna komisija učini drugiče, i to kad god onako, da se bas brodovi lome.

Istotakva stvar, jer se nesluša glasa naroda, događa se mnogo puta i kod pošumljenja. Imao sam dosta zgode govoriti s narodom u tom pogledu i uvjek sam govorio, da narod, koji je pametan, kašto i ima naravnoga razuma dosta, nesmije biti proti pošumljenju. Narod je svagđe potvrdio, da on nije proti pošumljenju, ali da hoće imati šumu na pametan način. Ono što ljudi hoće, da se pošumi, ono oblasti odobjavi, a što bi rado pridizali, ono im se pod silu i globu otima.

Zašto to biva, ima tomu dva razloga. Jedan razlog je taj, što dotični organi žele brzo lepu figuru. Ove godine se zasadišo, dakle do 5, 6 godina mora biti lepa borova šumica. Dobro! Ali da to postignu, idu tražiti one predjeli, bilo bilo, bilo dalje od sebe, gdje ima jos u kakvoj uvalici ili u više uvala liepe i dobre zemlje, koja bi se mogla za drugi način kulture upotrijebiti, a onda brže izrastu bori. Ali to je ludi način, jer na Krasu narod neima ni deseti dio plodne zemlje, koliko bi trebalo za branu, ni deseti dio dobre zemlje, koju bi trebao za gojenje livađu, da može štograd sjeća pripraviti za zimom. To je dakle jedan razlog, radi kojega se tako postupa, t. j. oboljili dotični organi, da čim prije pokažu lep uspjeh. Pustajući da izgole lice, gdje je samo župan, da ono ne može pojnuti njemačke teorije o uspješnom gojenju šume, jer mu ih nose ljudi, koje možda više mrzi nego li ljudi.

Drugi je razlog s kojega pojedini organi šumski tako postupaju taj, što dotični občini imaju već gotove šume, pak su u protosljivo s dotičnimi organi gleda načina uprave i izkrivljanja šume. To je slučaj u občini Brest, mjestna občina Boljun u Istri. Občina Brest možda ima 80 kućnih brojeva, i taj ljudi neimeju plodne zemlje, te se nemogu dobro prehraniti, nego od svojih šuma. Občinska ta šuma, koja nijednom budi rečeno, nije izrasla onako velika i lepa, radi šumske komisije, nego je izrasla zato, jer su je Brešćani namrili starci, a današnji su je rod znao očuvati; ta šuma gine danas od starosti, neporobljena onako, kako bi donosila narodu pravu korist. Narod, komu se nikada nije dala škola, narod, s kojim se nikada ne postupa kao s bratom, narod, komu se se nezadovoljava prava korist šume, pak se nezadovoljava tek tza 24 sata nakon razdieljenja. Taj za drugo čitanje ustanovljeni postupak u §. 31. neviđeni samo za zakonske osmore vlade ili zemaljskog odbora, nego vredni takoder i za sve takove predloge, vrhu kojih mora sabor glasovati. I predlog komisije za pošumljenje Krasa jest takove naravi. (Nastavlja talijanski te predloži, da se postupa s tim izvršnjem prema pravilniku, te poimenično glasovanje).

Predsjednik prekida sjednicu na 6 časaka.

Zast Stanger uze reč kod izvještaja o molbi Marije Legorich za nastavak milostinje sinu njoj Benedetu, te reče hrvatski: I za ovu točku vredni sve ono, što se jedu sadu govorilo. Prisiljeni smo utvrditi takove predloge stavljanje, premda znimo, da neće ništa koristiti. Koliko je već pote ove većeri povrđen pravilnik? Nemožemo ipak ni sada preći preko ove točke, da se nebi mislio, da mi taj postupak odobravamo. Neznamo iz kojih je razloga komisija odlučila, da se ovo dade zemaljskom odboru, da ovaj čim sto ga je volio, i za to nemožemo reći niti da niti n. e. Predlažem, da se ova točka skine s dnevnoga reda, da se izvršljavaju ovog odbora dade umnožati i porazdijeli među zastupnike, a onda da se 24 sata iza tog uzmne u razpravu. Ujedno predlažem, da se o tom mojem predlogu glasuje poimence.

(Konac siedi.)

Politički pregled

U Puli, dne 28. oktobra 1903.

Anđeo-Uganci.

Bečki listovi javljaju, da će car-kralj Fran Josip tečajem budućega mjeseca posjetiti kraljevski saski dvor u Dražđanu. Carevinsko veće imalo bi se sastati u prvoj polovici budućega mjeseca. Novine su pisale, da će se sastati između 10. i 12. oktobra, nužno reti, da će to biti i prije. Otvorenje carevinskog veća posjećilo je rješenje ministarske krize u Ugarskoj, gdje je kralj povjerio sastav novoga ministarstva grofu Tiszi.

Iz Beča dolazi skoro nevjerojatna vest, da će odstupiti austrijski mi-

nistar-predsjednik pl. Koerber. Taj odstup dovadaju u savez sa rješenjem ministarske krize u Ugarskoj. Madjari su naime držali, da je glavna zaprička njihovim narodnim težnjem u jezikovnom pogledu kod vojske, austrijski ministar-predsjednik. Radi toga da su kolovodje madjarske liberalne stranke stavljeni kano uvjet odlučujućim krugovom u Beču, da mora odstupiti dr. Koerber. Kako rekosmo, ta vijest je skoro nevjerojatna, jer je težko pomisliti, da bi bečki dvor žrtvovao ministra-predsjednika u ovako ozbiljnom položaju, za volju madjarskim ugrijanim glamav.

Dne 27. o. mj. vršilo se je u Beču vijeće između ministra-predsjednika dr. Koerbera i ministra prosvjeti dra. Hartela radi sveučilišnog pitanja u Inomostu. Tamo traže naime Talijani, da će njihovi učenjaci držati slobodne tečaje iz pojedinih predmeta, a to mu se Niemci protive, bojeći se za niemstvo svoga sveučilišta. Onomadne obećao je Talijanom dr. Koerber, da će biti do mala rješeno pitanje gledi ustrojenja talijanskoga sveučilišta.

Osnova za uredjenje jezikovnog pitanja nezadovoljava nijednu stranku na dalmatinском saboru. Hrvatski listovi našluju, kako ide vlada za tim, da svojom osnovom nezadovolji nikoga i da ostavi otvoren put širenju njemačkoga jezika u Dalmaciji.

Sabor Kranjske drži praznike radi obstrukcije slovenske narodno-katoličke stranke.

U moravskom saboru predložio je zemaljski odbor zakonsku osnovu o uredjenju učiteljskih plaća. Bude li ta osnova prihvadena, poskočiti će zemaljski izdatci za 2 milijuna kruna godišnjih. Isti odbor predlaže tri različita načina, kako bi se dalo taj veći izdatak od 2 milijuna pokrati.

U českom saboru nastavili su njemački zastupnici i u sjednici od 27. o. mj. obstrukciju. Nakon dvaju poimeničnih glasovanja zaključio je zemaljski maršal sjednicu, te izjavio, da u postojecih okolnostima nemože uresći buduću sjednicu. U privatnom razgovoru kazao je isti, da je uzalud saživljati sjednice, pošto se u saboru ništa neradi; očekuje se dakle, da će biti česki sabor prije dobe zaključen.

U galicijskom saboru raste napetost između poljskih i rusinskih zastupnika. Dne 27. o. mj. zaključio je klub rusinskih zastupnika, da će svi članovi izostati iz sabora, pošto nemogu Rusini dobiti svoje gimnazije u Stanislavu. Oni ostavise istoga sabora za razprave zemaljskoga proračuna.

U doljnjo-austrijskom saboru podnešen je predlog proti mučenju životinja u znanstvene svrhe i proti pogibeljnim pokusom na bolestnicima u javnih bolnicah.

U Ugarskoj je nakon neobično dugotrajne krize pitanje nove vlade riješeno. Kralj je naime povjerio sastav nove vlade grofu Tisza, što je ovaj prioblio dne 26. o. mj. liberalnoj stranci. Jošte nije poznato pod kojim je uvjeti Tisza preuzeo sastav novog ministarstva, ali dvojimo, da je kruna pristala na sve zahtjeve liberalne madjarske vlade u pogledu porabe madjarskoga jezika kod vojske. Novi ministar-predsjednik kani pridržati u ministarstvu više ministre: Lukacsia kao ministra financa, Hyeronimija kao ministra trgovine. O novom ministru za Hrvatsku nije ništa jošte poznato.

Zagrebački listovi pišu, da se čuje glas o odstupu predsjednika našavnog, objetu g. Armina Pavića. Njega bi imao zamjeniti drugi madjар, sveučilišni profesor dr. Pli-

verić. Prošloga čedna potrovo se je ban grof Pejačević nekakvim liekom na svom dobru u Našicama. Odavde da se je odmah prevesti u Zagreb, gdje su mu liečnici oprali želudac i stavili ga izvan pogibelji.

Građa Gora.

Neodvisniji muževi na Cetinju rade oko toga, da bi se kneževina posve riešila austrijskog upliva što se tiče novaca, pošto itd. te da se postavi u tom pogledu na vlastite noge. Na mjesto Austro-Ugarske stupiti bi imao u kneževini upliv Italije, koja kani u Napulju osnovati izvoznu banku, gdje će se unovčiti crnogorski proizvodi.

Onomadne preminuo je na Cetinju glasoviti crnogorski junak Rista Bošković, koji se je u drugoj polovici prošloga veka borio proti Turcima za slobodu svoje domovine.

Za boravku talijanskih kraljevskih supruga u Parizu, predstavilo im se je više mladih Crnogoraca, koji borave tamo na naučima.

Srbija.

Biogradski listovi pišu, da će tamošnja velika škola biti do mala podignuta na sveučilište.

Razprava u narodnoj skupštini o odgovoru na prieslostni govor nebjasa burna kano poslednja iste vrsti pod pokojnim kraljem. U adresi izriču narodni zastupnici novom kralju iskreni "odanost i nepokolebitu vjernosti svega srpskoga naroda". Adresa ta predana bjaša kralju svecanim načinom.

U skupštini bijahu izabrani članovi državnog savjeta, te posebni odbor, koji će izraditi načrt za novi trgovački ugovor sa Turskom.

Bugarska.

Jedan bečki list piše, da će preuzeti uredjenje oružništva u Makedoniji nedavno umirovljeni austrijski general Cvjetićanin, koji je uredio oružništvo u Bosni i Hercegovini. Druge vesti glase, da su obje velevlasti t. j. Rusija i Austrija poduzele u Carigradu tako odlučne korake, da se Turska neće više moći otinati složnim njihovim zahtjevom.

Za poslednjih izbora u Bugarskoj za narodno sobranje došlo je na mnogih mjestih do krvavih sukoba među pristaši raznih stranaka. Novine kažu, da je bilo tim povodom u kneževini do 400 osoba ranjeno.

Iz Sofije pišu, da je viada pojačala na mnogih mjestih svoje granice vojničke posade. Ministarstvo stvorilo je prošlih dana zaključak, da se vojska neima staviti na razpolaganje redarstvu, kad ovo dodje u sukob sa oporbom.

Rusija.

Car Nikolaj sastati će se budućeg mjeseca sa njemačkim carem Vilimom u Wiesbadenu.

Talijanski listovi svajuju sada krvnju na rusku diplomaciju, što je car odustao od svog posjeta u Rimu. Oni kažu, da je neki tajni redarstveni agent iz Petrograda cara upozorio na pogibelj, koja mu pripeta u Rimu i da je car bez znanja svojih najbližih savjetnika odustao od naumiljenog putovanja. Tim vistem je težko vjerovati, kad se znade, da je morao dati ostavku talijanski ministar-predsjednik Zanardelli baš radi toga, što nije znao ili mogao zajamčiti ruskoj diplomaciji sigurnost života caru Nikoliji, za slučaj njegova posjeta u Rimu.

Sjećajte se
Iružbe sv. Cirila i Metoda

u Istru

Socijalistički sastanak u Puli.

Za dan 26. t. mj. sazvali su puljski socijalisti javni sastanak za razpravu o sveobčem pravu glasa. Pozvani su bili i svi zemaljski zastupnici, osim svećenika gg. Andrijević i Kompare. Na tri ure poslovne sastanke, odnosno 1000 kuna, otovorio je sastanak g. Verginella i bio izabran predsjednikom. Pozdravio prisutne, kojih je bilo puno kazalište i pročitao brzovje, koji su došli iz gornjih gradica. Razložio svrhu sastanka i potužio se, da nema ovdje zemaljskih zastupnika, akoprem su u jednoj loži sjedili četiri zastupnici manjine.

— Svrha sastanka je, da se podigne glas za sveobčem pravu glasanja. U saboru je bio postavljen pred godinu dana predlog za proširenje toga prava i podan zemaljskom odboru način, da izradi osnovu zakona, ali niti je izradjena osnova, niti se o tom u saboru govorio. Gospoda zastupnici imaju sada prugova posla. Oni viđu, načinu se, pjevaju i dobacuju si poljubice, kada smo u mesopustu. Procita pismo zastupnika Varetona, koji se izpričava, da nije došao, ali obećaje, da će raditi za proširenje prava glasanja, bude li podnešen zakon na pretres. Za tim podišli riječ g. Pittoni-ju iz Trsta, koji ima o tom pitanju izvesti.

Gosp. Pittoni izjavlja, da ne priča da doduše ovoj pokrajini, ali, budući da su okolnosti u svih pokrajinali skoro jednake, to što valja za jednu, valja za sve. Napada na državu i na vladu, koja da nema druge svrhe, nego da podražuje jednu narodnost proti drugoj, jer se samo u njihovom međusobnom klanju može uzdržati. Mi nemamo nikavu razloga, da radimo i uzdržimo tu vladavinu, već moramo misliti i raditi za se. Napada liberalne stranke, koje sve rade proti radnikom, proti napredku i prosvjeti puka. Obara se svom silom na talijansku stranku u Istri, koja je neprijateljica svakoga napredka. Ona ne daje škole puku, ona hoće, da puk uvjek basa, u tmni, jer to ugađa težnji i koristi gradjanske gospode. Njeno veliko načraňačstvo osvjetljuje najbolje zakon o školskih takških, što ga je uvela za Istru. Groznijeg, nepravednijeg zakona ne može se ni pomisliti. On je Talijan i kao takav mora želiti, da njegov narod napreduje, ali se zato ne mora protiviti, da napreduju i druge narodnosti, već sasvim protivno, a to sve za to, da si u prosvjeti i u napredku mogu stisnuti desnice. Izvrgava ruglu i smiču članak ovdješnjeg lista "Il popolo istriano", koji tvrdi, da je on takodjer za proširenje prava glasa, al samo za Talijane, a ne za Hrvate i Slovence. Takva što ne može prihvati socijalista, koji se drži načela, da svi moraju imati jednakna prava. Stranka socijalista hoće sveobčem i tajno pravo glasanja.

Za njim prozbor:

Dr. M. Luginja. Zahvali se u ime svoje i svojih drugova na pozivu. Izvršio dvojicu drugova svećenika (gg. Spinic i Mandić), koji akoprem pozvani, nisu dosli, jer je u nekoj novini bilo javljeno, da svećenici nisu bili pozvani, pa bi nekoj, zavedeni tim glasom, mogli upotrijebiti njihovu prisutnost, da izazovu nemir i možda osuđuju sastanak. Govoriti će talijanski, a ne hrvatski, jer bi i to mogao ikad u istu svrhu izrabiti. Borba hrvatske i slovenske stranke u Istri ide za tim, da, osim ekonomskih i prosvjetnih koristi, steče svomu nerodu i jednakopravnost. Ona je bila, i je uvjek za proširenje prava glasanja. S njezine strane je potekao i predlog, da se naloži zemaljskom odboru, neka podnese dotični zakon, pa je ona i pripravna za njihovo glasovanje. Buduće je pak u maznjima, to ona ne odlučuje, već mora dečati, što će većina. Tomaći što je obstrukcija i opravdava postupak manjine u saboru to zaključuje izjavom, da, bude li

u prvoj sjednici, što ima biti u utorak, podnesena osnova zakona o proširenju prava glasa, u koliko je to moguće po državnim zakonima, saborska manjina će za taj predlog, i samo za taj predlog, napustiti obstrukciju. (Odobravanje).

Predsjednik Verginella uistupa predsjedničtvu gosp. Pircu i reče, da mu je draga izjava dr. Luginje, ali da joj male vjere daje. Ona pripada stranci, koja, akoprem drugdje u većini, n. pr. u Dalmaciji, nije učinila koraka za sveobčem pravu glasa. Doda još, da ona dva svećenika nisu bila pozvana, jer se svećenici imaju drugim baviti, a ne mješati se u politiku.

Pittioni uzvratni dr. Luginji, da ni slavenska stranka nije bolja od talijanske, jer i ona postupa jednako ovoj onđe, gdje je u većini. Ona je takodjer građanska stranka i ima svrhe i interese protivne onim socijalista. Ona bi mogla postići jednakopravnost jezika, ali neće, jer zna da bi tim pao bečki centralizam! Gdje može, ona se složi sa svojimi protivnicima proti socijalistom. Tako se u Labinu složila sa Talijani proti socijalističkoj stranci vodjenoj od Lazzarina. Tako se u Trstu slaže ne sa socijalistom, koji se bore za jednakopravnost, nego sa tako zvanimi, patriocičkim fakinim.

Dr. Devezovi izjavljuje zastupnike saborske većine, koji su izostali, jer zapričeni poslom. (Glasovi: sramota!). Brani talijansku stranku i tvrdi, da se mora priznati nadmoć i prvenstvo talijanstva i talijanskog jezika u Istri, jer dočim Talijani imaju za sobom toliko vječova prosvjeti i kulture, Hrvati imaju za sobom samo toliko vječova pastirstva. Hoće da dokaze, da Hrvati i Slovenci moraju sa gradjani govoriti talijanski. Gleda sveobčem pravu glasu tvrdi, da uvezanje istoga ne ovisi o talijanskoj stranci, nego o drugih okolnostih.

Na to bude prihvaten zaključak, kojim se prosvjeduje proti tomu, što sabor, mjesto skrbiti za nužne potrebe pokrajine, podaje primjer divlje narodne nestrijeljivosti, proglašuje potrebu međusobnog poštovanja narodnosti za postignuće za jednicih i viših koristi, zahtjeva brzu promjenu izbornog reda, tako, da i radnički staleš može biti zastupan i izjavlja, da će se boriti dokle to ne postigne.

Prešlo se na drugu točku dnevnoga reda, naime o poslovih puljske občine.

Verginella napada občinsku upravu, predbacujući joj gradnju občinskog trga sa troškom od 350.000 kruna, čim se cijena živeže podražila. Podvrgava kritici radnju oko uredjenja ulica, popunjavanje škola i rad občinskih tehničkih organa oko gradskog vodovoda.

Martin prelazi još više u potankosti. Govori o vodovodu, koji je već 48 sati bez kapi vode. Potrošilo se 5000 K samo za komisiju, što je došla iz Beta, da pronađe manu vodovoda. Inžinir Schwarz da je rekao, da je vodovod za uvjek izgubljen. Tuži se, što se javne radnje ne razdvajaju javno putem jestišnje, nego su se izručile nekomu prinцу Wrede, koji u ostalom nije nego prošti bečki kanvar. Osudjuju talijansku stranku, političko-talijansko društvo i gradske zastupnike, koji su pod okriljem toga društva izabrani, te njim spotiče, da, akoprem tobože liberalci i Talijani, ne rade ni za liberalizam, ni za talijanstvo. Poduzeću daju tudjincem a ne Talijanom, a svoju djecu salju ne u talijanske, nego u njezinske škole.

Dr. Glez er digne se; poslije godinu Martina i opaža mu, da je godinu samo občenito, temeljeći se na prostih glasovima, što tobože kolaju. Kod razpisivanja radnja postupalo se sasvim pravilno. Nacrtači dva škola su gotovi i potpisani, da će se radnja, čim stigne dozvola od namjestništva, kod kojeg spisi leže, već 7 mjeseci. Gleda vodovoda još nije zadnja rečena. Treba čekati što će nam donesti

prva obilna kiša. U ostalom, občina se trudi, da svakojako dodje u susret pučanstvu. Ako je inžinir Schwarz rekao ono, što veli g. Martin, nije postupao pravo, jer se je na občini drugičije izrazio. Ako neko šalje djecu u njemačke škole, to je njegov privatni posao.

Iza toga prihvraćen je zaključak, kojim se občinski zastupnici pozivaju, da odstrane upravnu smetenost na občini i da budu svjesni svoje težke odgovornosti.

Franina i Jurina.

Fr. Neki dan sam ti rekao, da će direcijon od pošti, poslat va Pazin najveći tronbur od muziki, ma da su se kašnje predomisili.

Jur. A zač to?

Fr. Zač da j' do sada dosta trombuni va Pazine, ki ne doju mira nijednemu našemu činovniku dokle ne dobije pašaport.

Jur. Ča se sime i okolo činovniki trumbent?

Fr. Bravo, ako je naš; talijanske se mora respetat?

Jur. Ča nisu svi jednaki pred zakonom?

Fr. Aja! befej je befej, kaže Nemac, a ljudi su ljudi. Ki ima skare i sukno, skroji najprije sebi suknjinu i nepitaće li ča i za drugoga ostat.

Jur. Mu plaćamo i mi franjke i dajemo cesaru soldate

Fr. Ter oni zamu rado jedno i drugo. Jur. Verujem, ma ki ima grablje, mora rabit i vili.

Fr. Bi moral ja, ma reče, da su mu se rogi polomili.

Jur. Onda bi mu se moralio i zubi na grabiljih polomit.

Fr. Ter mi dva vaik našim ljudem predikamo, da paze ča delaju, neka opru oči, neka neveruju sakernu vragu, neka opašu s leskovicom talijanske i krajnjanske smutljivice itd. itd.

Jur. Je tako je, ma naši vole sureštu nego svojmu. Jur. Onda — huje njim budi!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Umro je u pondjeljak 26. t. m. odvjek dr. Ferdinand Zadro u Puli. Pokojnik bijaš je rđom iz Cresa, čuo se po narodnosti Talijan, ali nije zazirao od hrvatskoga jezika, koji je rado rabio u občenju sa svojim hrvatskim klijentima. Jučer mu je bio sjajan sprivod, koji je pokazao, koliko je poštovanja i ljubavi uživao dr. Zadro u puljskom gradanstvu. Mrtvi su ostanci prevezeni u Cres, gdje će biti sahranjeni u obiteljskoj grobnici. Bog da doši lahko!

* * *

Da se oduže uspomeni dobrog kolege, darovali su za "Djake pripomočno društvo" na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu: dr. M. Legion K 20, dr. I. Zuccon K 20, dr. J. Willan K 5.

Povreda saborskoga pravilnika. Stalno se u nijednom zakonodavnom tielu ne vredja poslovniku fakto očito i toliko p. t., kako u saboru Istrre. Hoćemo, da navedemo bar nekoliko slučajeva iz sjednice od 23. t. m. —, svih nebi mogao ni najbolji stenograf i u obće i najveći vještak u saborskih stvarih.

Dr. Dinko Trinajstić postavio je predlog, da se za rješenje stanovite molbe imenuje posebna komisija. Preko toga

prešlo se na dnevni red; i povredilo § 21. stavak treći pravilnika.

Kod nekog predloga dr. Bennati, obziran na tuju ili javnu sjednicu, predlaže dr. Leginja, glasovanje po imenih. Predsjednik nepristupa toga glasovanju, te se tim povredjuje § 48. pravilnika.

Kod predloga o podpori za oštene vinogradare postavlja dr. Trinajstić formalan predlog glede razprave istoga. Predsjednik ne pristupa toga predloga na glasovanje — vredja se § 18. poslovniku.

Kod točaka VI. i VII. dnevnoga reda predlaže zast. Kosulich kod VIII. zast. Mandić, da se za razpravu istih izabere posebne odbore. One točke odnose se na predloge zemaljskoga odbora, ticeće se uprave zemaljskih zaklada. Za takove ima se pravo zahtjevati, da se izvrše posebnim odborom i to na temelju § 16. pravilnika. Taj paragraf, se vredja, kad se ne pusti glasovati o predlozih "gospode Kosulichu" i Mandiću.

Kod točke IX. dnevnoga reda, jednoga izvještaja saborskog odbora, zahtjeva zastupnik Spinić, da se onaj izvještaj skine sa dnevnoga reda za sada, dade tiskati i porazdileti među zastupnike. To na temelju § 32., §§ 28. i 31., u savezni sa § 35. poslovniku. Tomu zahtjevu se ne zadovoljava, pak se tako vredja sa ona četiri paragrafa pravilnika.

Iste povredje svih tih paragrafa pravilnika dogodile su se kod točaka dnevnoga reda X., XI., XII., XIII., XV., XVI., XVII., XVIII., XIX., XX., XXI., XXII., gdje su svuda zastupnici manjine: Stranger, Mandić, Kosulich, dr. Trinajstić, dr. Laginja, postavljali zahtjev kao gori zast. Spinić, pak se istim nije zadovoljio, kako se je po spomenutih četirih paragrafima pravilnika moralio, te se tako svaki put sve one porazgrafe pravilnika povredio.

Samo iz rečenoga vidi se, da je predsjednik, odnosno saborska većina u samoj jednoj sjednici, povredila saborski pravilnik u §§ 16., 18., 21., 28., 31., 32., 35., 48., i to u sve, ništa manje nego 58, vremenu: petdeset i osam puta.

U to ne brojimo postupka većine, predsjednika, člana zemaljskoga odbora dr. Cleve, odnosno dr. Chersicha, kod točaka IV. i VI. dnevnoga reda, jer obzirom na taj postupak, neima ni paragrafa u pravilniku, i mogao bi biti samo u kaznenom zakonu. Onim postupkom, jer su većina, predsjednik i zemaljski predsjednik, u jednom slučaju učinili, u drugom htjeli učiniti očito nasilje: prisjednik zemaljskoga odbora, čineći fintu da čita nekakav izvještaj, dočim ga nije pročitao, i predav ga predsjedniku, kada ga je pročitao; predsjednik, obkoljen zastupnicima većine kao zidom, davši onaj nepročitani izvještaj i odnosni predlog na glasovanje; većina, obkoliv predsjedničku stolicu i glasuju ob odnosnom predlogu — i to sve u prvom slučaju, dok je zastupnik Andrićevi citao svoju interpelaciju, kad je imao pravo, i u takvoj buci i meteu, da se nije ni moglo čuti čitanje prisjednika zemaljskoga odbora, kada bi u istinu bio čitao, kako u istinu nije, da članovi manjine, osim najbližeg dotičnog zemaljskog prisjedniku, nisu ni znali, ni mogli znati o tem radi nit prisjednik, nit predsjednik, nit većina. To bijase pravo i pravato, faktično izključenje članova manjine iz sabora. Nemogu li izključiti po pravilniku, pak su ih u jednom slučaju izključili, u drugom htjeli izključiti prokriomarenim nasiljem, prezrev svaku načelu parlamentarizma, i posluživ se načelom nejzubnjega despotizma.

Knjizevne vesti.

S v a č i c. Hrvatski ilustrirani koledar za prešupnu godinu 1904. Sa bogatim knjizevnim darom i svim mogućim podatcima, s hodom za svaku osobu.

Izdaje: Hrvatska knjižarnica u Zadru. Čisti prihod namjenjen je hrvatskoj učiteljici sirotinji u Zadru. Knjigotiskarna

Ive pl. Hreljanovića u Senju. Veliki kvartformat.

To je evo podpun naslov najnovijega koledara, kojim se sebi sjajno osvjetlala i nakladna knjižarnica i knjigotiskarna. Oprema i sadržaj jednak je divno iztiču. Na omotnom listu dolazi kolorizirana slika Petra Svacića od slikara Vidovića, a u koledaru izbor slika domaćih naših umjetnika. Koledar je bogato ilustriran, a knjizevni dio dolikovao bi kakovit almanak, jer ima obilje priloga, koji imadru trajnu literarnu vrijednost. Da ne spominjemo svaki prilog napose, osobito se izlaže pjesnici Vladimira Nazora i to drama: "Poslednji kralj Petar Svacić" i ciklus pjesama: "Knjiga o kraljivima hrvatskim", te članak "dr. Luke Šćepića o sv. Simunu Bogoprimalcu" sa petnaest prekrasnih slika sa svečeve ruke. Ovo su djela neprolazne cijene. A osim ovih imaju i drugi radnici: "Slo. Šć. izlječi ljeputom" i obradbe i jezika. Nači je prinosa historijskih, literarnih, zabavnih, narodnog blaga, gospodarskih i poučnih; a to se tako izmjenjuje, da nemogu odložiti koledara, dok sav krasni knjizevni dar ne pročitaš. Sve je tako prekrano živim patriotizmom, životom ljubavlju za rodjenu grudu, da doista ovdje sigurno vredi, da ne bi smjelo biti ni jedne hrvatske kuće, gdje nebi bilo ovoga koledara, jer ovo je doista na ureku kuci i na diku.

Cjena koledara je tako neznatna, da je može i najsiromašnija kuća nabaviti.

Cjena je nevezanom koledaru K 120, a tvrdo vezanom K 180.

Listnica uredništva i uprave.

Gospodin Pučki učitelj Dalmačija: Vaš članak "O plaćama pučkih učitelja u Dalmačiji" nemozemo priobediti, jedno, što je preostar, premda možda posve opravdan; drugo, što bi se onakve članke imalo priobiciti u domaćim listovima, da za nje /dnozaju/ narodni zastupnici, kojim su namjenjeni, i treće — kad Van je nebi htjeli ti listovi primiti, moralo bi je svakako priobiciti glasilo narodnog učiteljstva, Vas strukovni list. Da ste nam zdravo!

Razni prinosi.

Djakačkomu prip. društву u Pazinu darovaše preko naše uprave: dr. M. Legion K 20, dr. I. Zuccon K 20, dr. J. Willan K 5, da se oduže uspomeni dobrog kolege dr. Ferdinand Zadro. — Veselo društvo "Sumi" sabralo u nedjelju dne 25. t. m. K 9.

Ukupno . . . K 54 — Na račun ove god. izkazanih . . . 425-40

Sveukupno K 479-20

Gospodarska Sveza za Istru, registrana zadruga na ograničeno jamčenje u Puli.

Uplatite nadaju jedan zadržani dio i prisupinu u "Gospodarsku Svezu": Barbansko društvo za stednju i zajmove u Barbanu.

H R V A T I,

kupujte svi papir za pušenje

Družbe sv. Cir. i Met.

za Istru.

Br. 3017.

Oglas.

Daje se na sveobjezne znanje, da će se u utorak dne 3. novembra t. g. u 10 sati prije podne obdržavati javna dražba gledje zakupa jedino zidarske radnje novočadravne crkve u Pregari.

Crkva će biti duga 26, široka 9, a visoka 10 metara. Debljina zida 80 cm, samo kod sakristije 50 cm, koja je duga 4-30, široka 4, a visoka 8-60 metara.

Ponuđe pismene ili ustne imadre se podnijeli do 10 sati urečenog dana kod ovoga glavarstva.

Uvjeti, kao i način moguće uvidjeti u vrieme uredovnih sati u ovome uredu.

Glavarstvo občine

BUZET, 23. oktobra 1903.

Načelnik:

A. Klarić, v. r.

Br. 3655.

Pazin, 30. septembra 1903.

Oglas natječaja.

Razpisuje se natječaj na sistemičirana mjesto i občinskog nadredara i 3 mjestno-redarstvenih stražara u Pazinu, prvo sa godišnjom plaćom od 600 (devetsto) kruna, a ostala sa godišnjom plaćom od 720 (sedamsto dvadeset) kruna, izplativom iz občinske blagajne u mjesecnih postecipatnih obrocih. Toli nadredar, koli redari dobiti kod nastupa službe odjeću (službenu odoru) u naravi, a slijedeć godina prvi 100 kruna, a ostala 80 kruna godišnjih za nabavu iste.

Molitljivi će imati dokazati, ako su već bili namješteni i dobror vrsli redarstveni, dotično vojničku službu, imaju biti kriekpokoga zdravlja i muževne dobe, te poznavati hrvatski ili slovenski jezik u rieci i pismu, a po mogućnosti i talijanski u rieci.

Molbě neka se šalju ovom občinskom glavarstvu do 30. novembra ove godine.

Občinski glavar:
Dr. Š. Kurelić.

Brijač i fotograf!

Podpisani i najljubljene naznanja slavnom občinstvu grada Pazina i okoline, da je otvorio u kući Ivana Uječića br. 268 u Pazinu brijački i fotografski obrt, te se uslijed toga sl. občinstvu grada Pazina i okoline najoptije preporuča.

Sa veleštovanjem
Vjekoslav Klein
brijač i fotograf.

Istarska Posuđilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplačuju zadružnih diešova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na stednju od svakoga, ako i nije član

istoga 4%, kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na stednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana, a tako i veće iznose, ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužinice uz garantiju.

Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati pr. p. i. 3-7 sati po podne; u nedjelju i blagdanu

osim julija i augusta mjeseca od 9-12 prije pođene.

Družtvena pisarna, i blagajna nalazi se u Via Glauca br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.